

เกาะโลก ไอที. ข่าวออนไลน์

มีปัจจัยมากมายที่กีดกันสื่อมวลชนไม่ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นข้อบิบบัณฑ์ทางเศรษฐกิจ ข้อบิบบัณฑ์ทางสังคม ข้อจำกัดด้านหลักการและรูปแบบการบอกเล่าเรื่องที่ได้ฟังมาแก่สาธารณะ เทคโนโลยีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มิใช่คาถาที่จะสร้างข่าว 'ที่เป็นกลาง' จริงแท้ขึ้นมามีอย่างทันทีทันใด

แต่เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดเข้าไปเปลี่ยนส่วนหนึ่งซึ่งจะกระเทือนทั้งหมด สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตก็คือว่า เทคโนโลยีจะทำให้สื่อเป็นอิสระจากภูมิหลังของตนมากขึ้น

ดังนั้นจึงเป็นอิสระจากคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีโอกาสมากกว่าคนอื่นๆ อิสระภาพอย่างใหม่นี้จะช่วยให้อ่านสามารถให้คำนิยามอย่างใหม่แก่บริบท (Context) ของข่าว ซึ่งจะสามารถยึดเอาอำนาจแห่งนายประดุข่าวสารกลับคืนมา และบางทีพวกเขาจะสามารถวางจุดหมายในเชิงปฏิบัติอย่างใหม่ได้ด้วย

ความเป็นกลาง แม้จะมีความสำคัญ แต่ก็มีปัญหาว่ามีความเป็นกลางที่แท้จริงอยู่ในโลกนี้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากนักสื่อสารมีเจตนาโดยบริสุทธิ์ใจที่จะเป็นกลาง ไม่ว่าจะเป็กลางที่แท้หรือไม่ประการใด แล้วอาศัยเทคโนโลยีแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ข่าวที่ 'ฉลาด' จะปรากฏขึ้นได้ในโลกนี้ มันจะแตกต่างออกไปจากข่าวน้ำเน่า ข่าวตีหัวหมาป่าหัวเจ็ก มันจะเป็นข่าวที่สร้างความรอบรู้แก่ประชาชนคนอ่าน ในยุคที่ 'ความรู้' หรือ 'ความฉลาด' มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต

ประเด็นที่ว่าข่าวนั้น ฉลาดหรือไม่ จะมีความหมายมากกว่าการไปนั่งเพ่งดูแต่ในแง่เดียวว่า ข่าวนั้นเป็นกลางหรือไม่

จุดเปลี่ยนดังกล่าวเป็นเพียงความเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ในขณะที่ปัจจัยอื่นครอบงำอยู่ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่ได้เปลี่ยนไป หรือเปลี่ยนไปบ้างแต่เล็กน้อย ทว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกลับมีความสำคัญ เพราะสื่อมวลชนย่อมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ผู้เฝ้าเหตุการณ์ที่ปราศจากอคติ หากเขาไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะไปชดเชยเพิ่มเติมจากผู้ตกเป็นข่าว

ในการสัมภาษณ์แพทย์กิติ วิศวกรกิติ ทนายความ นักการเมือง รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีกิติ ผู้สื่อข่าวจะสามารถตั้งคำถามที่ลึกลับและเฉียบคมได้เมื่อคนมีข้อมูลมากพอ หรือถ้าโชคดียิ่งกว่าผู้ที่ตนจะไปสัมภาษณ์ แต่ในปัจจุบันที่เป็นอยู่ ถ้าฝ่ายตรงข้ามของบุคคลเหล่านั้นไม่ส่งข้อมูลมาให้แล้ว ผู้สื่อข่าวก็ต้องถูกตีกรอบให้เดินไปตามข้อมูลของผู้ตกเป็นข่าวให้สัมภาษณ์

เทคโนโลยีจะช่วยให้อ่านสามารถตั้งคำถามในกรอบแห่งเนื้อความที่กว้างขึ้น นี่คือนี่สิ่งที่จะเปลี่ยนบริบทของข่าวสารและเปลี่ยนผู้เขียนข่าวนั้นเองด้วย

แม้การเปลี่ยนแปลงจุดเล็กๆ แต่นี่จะกลับเป็นจุดเป็นจุดตาย ที่การปฏิวัติวงการวารสารศาสตร์ทั้งหมด

ดร.สุกัญญา สดบรรทัด

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศทท. มติชนรายวัน

หน้า 18

14 กุมภาพันธ์ 2540